

MEMORIAL
General Marii Wittek

1939

Wypisów NIE mobilizacji

ekard
na Kępcze
3145/WSK

++

WRONA Maria

ps. "Korwa"

[1897 - 1951]

AK
Kraków

3173/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — ⁺⁺ WRONA Memie
ps. Kora⁴

T: 3173/WSK

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa ✓ k. 3, s. 1-3
- I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —
- I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 2, s. 1-2

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

- III/1 – dot. rodziny relatora —
- III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 –1945) —
- III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —
- III/5 – inne...

IV. Korespondencja ✓

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓

VI. Fotografie (brol) —

I₁ Relacja

- M. Kędziora, Relacja o M. Wronie, Kraków 2002, mps, rkps, oryg, k. 1, s. 1 oraz kopia w 2 egz.
- Biogram M. Wrony oprac. przez E. Zawacką i J. Kwolep, mps, kopia, k. 1, s. 2
- Maria Wrona - informacje biograficzne, mps, kopia, k. 1, s. 3
Przystane do fundacji przez M. Sulejz, 2006r.

„Korę” poznałam po raz pierwszy w jej domu, gdzie była skrzynka kontaktowa. Miałam meldunek, który ona miała dalej przekazać. Było to może w 1943 r. Ujęła mnie z miejsca ciepło, serdecznie, i pomimo moich oporów, wybrania się, poczęstowała mnie porcją plucek – wtedy dla mnie był to królewski poczęstunek. W jej domu bywałam potem niejednokrotnie, i zawsze uderzała mnie czystość i porządek, zwłaszcza drewniana podłoga w kuchni, wyglądająca – zawsze! – tak, jakby ją przed chwilą wyszorowano. Kontaktów „służbowych” z „Korą” poza tym jednym nie pamiętam. Po wojnie i jej szczęśliwym powrocie z Krasnowodsk widywałam ją o tyle często, że przyjaźniła się z moją ciotką Emilią Pawlik – „Martą”. Tym bardziej dziwiłam się później, już po śmierci ciotki, że nie zaprotestowała przeciw oczywistej nieprawdzie, jaką napisał o niej i dla niej mjr „Dadak”, że była komendantką łączniczek w „Żelbecie”. Nie żyje „Dadak”, nie żyje „Kora” – milczałam, gdy mi to pismo przekazała. Jakoś później nie spotkałyśmy się już. Wiem, że miał się kto nią opiekować. Ja, zawsze nad miarę zajęta, odwlekałam odwiedzenie jej. Z klepsydry dowiedziałam się z żalem o jej śmierci.

Była to niewątpliwie kobieta nieprzeciętna, o wielu zaletach umysłu i serca, bardzo uczynna, serdeczna i przecież uczciwa. Też gorąca patriotka. Opowiadała mi czasem o swoim dzieciństwie. Była córką leśniczego, miała brata i siostrę, z którymi bawiła się w fantastyczne zabawy. W młodości przyjaźniła się z żoną Jana Kasprowicza Marusią, która mieszkała w Poroninie w Harendzie (?).

Za jej na pewno wielkie zasługi dla Polski w AK i głównie z uwagi na jej zesłanie do Krasnowodsk, po aresztowaniu w lutym (?) 1944 przez NKWD, otrzymała Virtuti Militari.

Kraków, 18 lipca 2002 r.

Maria Kędrowa
(-) Maria Kędrowa

D. Kr. 22111 Biogramem do III t. oprac. przez D. Kr. i EZ got. 30.11.06 Komp. D. Kr. I/1/2

WRONA Maria z d. CZABANOWSKA (1897-1991), od 1940 jako „Kora” kierowniczka łączniczek Zgrupowania „Żelbet” Obwód Miasto-Kraków ZWZ-AK, 1944-1956 więźniarka łagrów; inwalidka

Maria Czabanowska urodziła się 10 II 1897 w Hłowie w woj. lwowskim w rodzinie leśniczego Tomasza Czabanowskiego. Miała siostrę i brata. Przed wojną mieszkała w Krakowie.

Jesienią 1940 jako „Kora” została zaprzysiężona przez „Jeża”-„Jeżynę” do Obwodu Kraków-Miasto ZWZ. Pełniła funkcję centralnej kierowniczki łączniczek Sztabu Zgrupowania Odcinka II „Żelbet”. Jej mieszkanie przy ul. Dunajewskiego było skrzynką pocztową, odbywały się w nim spotkania konspiracyjne i była przechowywana broń i środki wybuchowe. W tymże mieszkaniu w styczniu 1945 dowódca Odcinka II mjr D. Żdziebło-Danowski ps. „Kordian” ogłosił rozkaz o rozwiązaniu AK.

Kpt. Maria Wrona w 1956 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari na wniosek jej byłego dowódcy mjr. D. Żdziebło-Danowskiego. Nadanie zostało zweryfikowane przez GKWO przy ZG ZBoWiD 22 IV 1966 z nr. zaświadczenia DK-5168/W. Była także odznaczona Sr.KZzM, Krzyżem Partyzanckim i innymi odznaczeniami.

Maria została aresztowana jako więzień polityczny przez NKWD w lutym 1945 i w marcu tr. wywieziona do ZSRR wraz z grupą Niemców-jeńców najpierw do Krasnowodsk w Turkmenii, potem do obozu w Groznie na Kaukazie. Po powrocie z ZSRR w 1956 zamieszkała w Krakowie. Należała do Związku Inwalidów Wojennych. Zmarła 5 IV 1991, pochowana na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Ewentualne uzupełnienia biogramu znajdują się w tomie IV suplementarnym *Słownika VM Kobiet*.

APAK, T. 3173/WSK (tamże biogram autorstwa M. Kędrowej); A. St. Dąbrowa-Kostki; Biogr. Baza Komp. Kraków, k. pers. nr 21153; DW UdsKiOR, Wykaz GKWO ZG ZBoWiD Nr 9 z 8 VIII 1966, poz. 72; IPN Oddział Kraków (materiały przekazane przez T. Gąsiorowskiego); Gryglowska A., *Wspomnienia... Przetrwać to ufać, Pełnia 1991*, s. 20, 37, 45, 47; *Kronika bezprawia cz. 2 w: Informator ŚZZAK 1993*, nr 14, s. 7; Nekrolog Marii Wronowej, *Dziennik Polski*, 10 IV 1991; Pałosz J., *Wierni przysiędze*, *Gazeta Krakowska* 1992, nr 38; Thugutt B., *Wspomnienia z okresu internowania w ZSRR 1945-1948 w: Tak było Sybiracy*, Kraków 1999, zeszyt 5, s. 95, 151; Wesołowski, *Order VM... i PRL. Kaw. VM... – brak wzmianki*; *Zeszyty Historyczne Stowarzyszenia Żołnierzy AK 2002*, nr 5, s. 11.

Przebieg M. Sulej 8 II 2006 r. (l. dz. 1754/WSK-412/07)

I/1/3

Maria Wronowa

Córka Tomasza. Urodziła się 10 lutego 1897 r.

Żołnierz Armii Krajowej.

Nadanie orderu Virtuti Militari V klasy zostało zweryfikowane przez Główną Komisję Weryfikacji Odznaczeń przy Zarządzie Głównym ZBoWiD 22 kwietnia 1966 r.

Źródła:

DW UdsKiOR, Wykaz GKWO ZG ZBoWiD Nr 9 z 8 sierpnia 1966 r., poz. 72.

II Materiały uzupełniające relację

- Nekrolog M. Wrónowej, „Dziennik Polski” 1991/83, kopia, k. 1, s. 1
- Informacje o działalności konspiracyjnej M. Wróny z Archiwum S. Dołbrowy-Kostki, [b.d.], kopia, k. 1, s. 1
- Informacje z Kartoteki personalnej Muzeum Historycznego m. Krakowa Oddział „Ulica Pomorska”, [b.d.], kopia, k. 1, s. 2

11/1

MARIA WRONOWA

Kpt AK — pseudonim „KORA”

urodzona 10 lutego 1897 roku w Iłowie (woj. łwowskie), żołnierz Armii Krajowej — centralna łączniczka Sztabu Zgrupowania „Zelbet” AK, odznaczona Orderem Virtuti Militari V kl., Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Krzyżem Partyzanckim i innymi, kombatanek, członek Zw. Inwalidów Wojennych, ofiara UB i NKWD — więzień polityczny obozów w ZSRR, Człowiek wielkiego serca i dobroci, wielka patriotka, nasza ukochana Ciotunia, opatrzona św. Sakramentami zmarła w Krakowie 5 kwietnia 1991 roku.

Pogrzeb odbędzie się w piątek 12 kwietnia o godz. 12.30 na cmentarzu Rakowickim, o czym zawiadamiają

RODZINA I PRZYJACIELE

Z wielkim bólem i żalem zawiadamiamy że dnia 8 marca 1991 r. po krótkiej i ciężkiej chorobie zasnęła w Pańu przeżywszy 77 lat

†

znak
wszy

W
Annj

Z g

były

Pi
140

Kpt. cz. wojny Maria z Czabanowskich WRONOWA, ps. "Kora," ur. 10. II. 1897. w Iłowie, b. woj. łwowskie.

W jesieni 1940. zostaje zaprzysiężona przez "Jeż" - "Jeżynę." do pododcinka II. b. "Zelbetu."

Po skontaktowaniu jej z dczą II. Odcinka "Beton" kpt. "Kornel" w mieszkaniu jej odbywają się spotkania, kontakty, w Krakowie przy ul. Dunajewskiego 7/5. I. p.

/ obecnie 1 Maja / - Tu w tym mieszkaniu urządzona została skrzynka pocztowa, edzie cały szereg koperczek składa "meldunki", stąd wychodzą rozkazy, które wędrują przeniesione przez "Korę" we właściwe miejsca.

"U"Kory" znajdują wszyscy schronienie, - "Sprężyna" znosi broń przeznaczoną do przekazania ofic. broni "Nawarze". Srodki wybuchowe, naboje.

"Kora" nie lęka się lecz wszystko przyjmuje i sprawie przekazuje we właściwe miejsca.

Po objęciu II. Odcinka, któremu kryptonim nadano z dawnego pododcinka II. b. dca "Zelbetu" obejmuje w wędanie mieszkanie "Kory."

W mieszkaniu tym w r. 1944. wyrażona została pochaska "Sprężynie" i "Nawarze" przez Gł. Komandanta na kraj b. A. K. "Bora" w obecności kpt. "Kornela" i ówczesnego Komendanta Miasta - płk. Dębskiego / "Gryfa" /, przy otakym przebywaniu "Kory" w mieszkaniu.

W tym mieszkaniu poraz ostatni 12 stycznia 1944. r. dca Odcinka II. krypt. "Zelbetu." mjr. Fordan - ogłasza rozkaz o następie się mającym rozwiązaniu Armii Krajowej.

W tym mieszkaniu słyszałem jak padały ciężkie słowa pożegnania pod adresem naszych Naczelnych Władz!

Przez Kom. Wer. Likw. b. A. K. Kraków, za poświęcenie rodna walkę - "Kora" - otrzymuje stopień kpt. cz. wojny, odznak Orderu Virtuti Militari, Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami, Od Władz Polski Ludowej Krzyż Partyzancki.

ARCHIWUM
Stanisław
Dąbrowski-Kesika

NAZWISKO:

IMIONA:

PSEUD:

BIBLIOGRAFIA: Str:

ORGANIZACJA:

PRZYDZIAŁ:

BIBLIOGRAFIA Str:

Aresztowanie: BIBLIOGRAFIA:

Opuścił Monte: BIBLIOGRAFIA

Data śmierci: BIBLIOGRAFIA

SYMBOL: FOTO:

łączniczka, internowana w Krasnowodsku, w 56 odznaczona Virtuti Militari [2644/17]
 ur. 1897, od. 48. w Kraju, zmarła w Krakowie [2644/91]
 szefowa łączniczek w "Żelbecie" [2653/2]
 aresztowana wiosną 45 r w Krakowie przez NKWD wywieziona do ZSRR [2656/7]

Zróżdła:

- 2644 / 17 - Thugutt Bohdan, Wspomnienia z okresu internowania w ZSRR 1945 - 1948, s. 17, 91 maszp w zbiorach Archiwum Wschodniego, Kraków 1993
- 2653 / 2 - Pałosz Jerzy, Wierni przysiędze, xxx2 /w/ Gazeta Krakowska nr 38, 14.02.1992. Kraków 1993
- 2656 / 7 - Kronika bezprawia cz. 2 /w/ Informator nr. 14 ŚZŻAK Inspekterat Maria, s. 7

W korespondencje

Kraków, 31 lipca 2008

FUNDACJA

"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
w Toruniu

Wpłynęło dnia: 07.08.2008

L. dz. 1420 i żag - 411/08

W5M-412

Załączniki:

Referent:

Przepraszam Pani!

Przepraszam Pani! Wskazywać mogę wielką wdzięczność, podziękować Pani i zespołowi pracującemu z Panią, ogromnej pracy nad Stowarzyszeniem Biograficznym Kobiet Odlecia-
cowniczek Orderu O.K. w czasie, gdy uczyły się Polki, i
Naród Polski rozpruścił w niebezpiecznym.

Wskazywać mogę również Panią Weronię
"Kosy" (s. 216/217) w jednym punkcie: była kierowniczką
bardzo oddaną, Kierowniczką organizatorską punktu
spotkań konsultacyjnych w swoim mieszkaniu, punktu
kontaktowego, ale "kierowniczką zespołu "Złobeta"
była "Małta" = Emilia Paolok, a białą Toruńską jej
rodzinną przyjaciółką.

Bardzo wdzięczna jestem za przygotowanie mi
Tę tomu Sprawozdania. Po przyjeździe do Torunia, bo uczyły
mi mogę dotrzeć się do spisu Stowarzyszenia. Wskazywać
także temu, kiedy mi się lepiej myślało i pisało, napisano
tę i przetransmisjonowałem do Fundacji "p. prof. Zawackiej
zespół kierujący "Małta", "Kosy", "Kawka"; "Jaskółka"
- Transmisjonka "Złobeta" w Krakowie.

Przepraszam Pani i całemu Państwu zespołowi wdzięczna
za poświęcenie i ogromną dalszą pracę.

Małta Kłodowska (Jaskółka)

Do p. Marii Kłodzkiej
Kuchów

L. dr. 1529/USK - 419/08

Projekt: Marzanna Wróblewska

Torun, 15 IX 2008 r.

Szanowne Pani,

Dziękuję za Pani list z 31 lipca
br. z cennymi uzupełnieniami do
biogramy Marii Kłodzkiej - wykony-
stamy je w przypadku wznowienie
wydania III tomu.

Proszę nie dsyćć III tomu
"Słownika VII kobiet", otrzymać go
Pani bezpłacie, tak jak wszyscy
współautorzy wymienieni na str. 4,
w podziękowaniu za pomoc przy
jego opracowaniu.

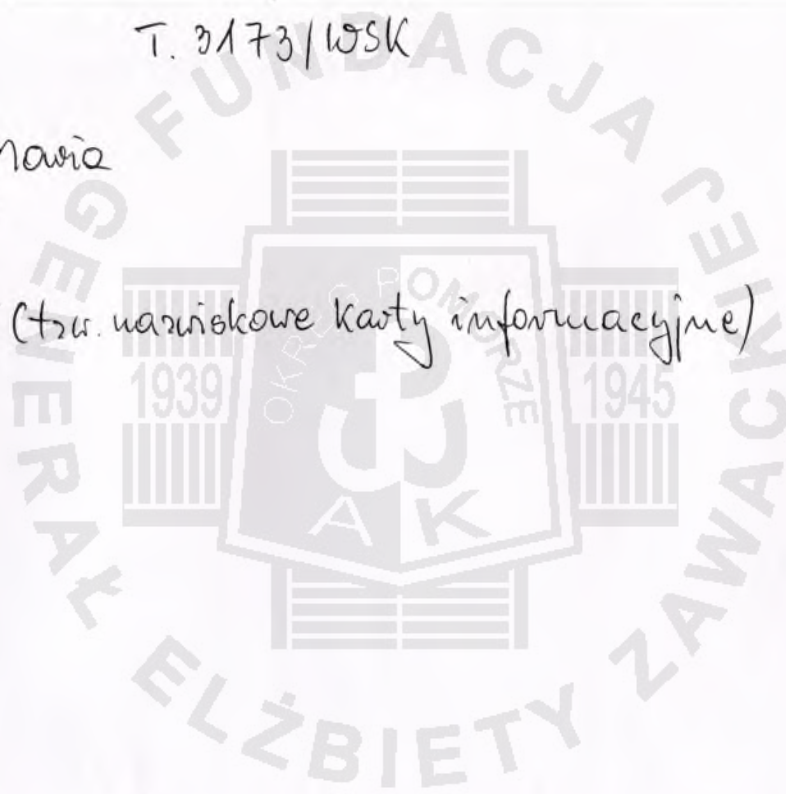
Serdечно podziwiam
z wyrazami szacunku
Danuta Kromp
Sekretarka prof. Elżbiety Zewockiej

T. 3173/WSK

AK
Kraków

WRONA Maria
ps. „Kora”

Wypisy ze źródeł (tzw. nazwiskowe karty informacyjne)

Krzyż Virtuti Militari

AK
Kraków

Wrona Maria, ps. "Kora"

Kartoteka pers. nr. 21153

Zródło: Biograficzna Baza Komputerowa Oddziału
Muzeum Historycznego m. Krakowa,
Kraków, ul. Pomska 2

K.Wojt., 2002.

krzyż Virtuti Militari

AK
Kraków

Wrona Maria ps. "Kora"

- szefowa łączniczek w Obw. Kraków - Miasto,
O. "Zelbet". Aresztowana przez NKWD, inter-
nowana w Krasnowodsku.

Źródło: Materiały przekazane przez p. Teodora
Gąsiorowskiego z Instytutu Pamięci
Narodowej Oddział w Krakowie

K.Wojt., 2002

Krzyż VIRTUTI MILITARI
nr. 12523

AK
Kraków

Wrona Maria ps. "Kora"

- łączniczka Zgrupowania "Żelbet", więź-
niarka NKWD, więziona w Krasnowodzku.

Zródło: Maria Kędra - relacja

WRONOWA Maria

ps. "Kawa"

- żołnierz Zgrupowanie AK "Żelbet"
w Kreskowie, odzn. w PRL w 1956 r.,
po swym powrocie z ZSRR, Orderem
VM 4-ej klasy I me wmiasek byłego
dowódcy tegoż Zgrupowanie mępane
Dominiak Zdzisław Demowski ps. "Kordien"

"Zeszyty Hist. Stow. Żoł. AK", Nr 5/2002 s. 11
Kresków

Krzyż Virtuti Militari

AK
Kraków

Wrona Maria ps. "Kora"

- szefowa łączniczek w Obw. Kraków - Miasto,
C. "Zelbet". Aresztowana przez NKWD, inter-
nowana w Krasnowodsku.

Źródło: Materiały przekazane przez p. Teodora
Gąsiorowskiego z Instytutu Pamięci
Narodowej Oddział w Krakowie

k.Wojt., 2002

Krzyż VIRTUTI MILITARI

AK

Kraków

Wrona Maria

ps. "Kora"

Zródła: Thugutt Bohdan, Wspomnienia z okresu internowania w ZSRR 1945-1948 (maszynopis w zbiorach Archiwum Wschodniego, Kraków 1993), drukowane w "Tak Było ~~o~~ Sybiracy" zeszyt 5 - Różne losy zesłańców, Związek Sybiraków w Krakowie, Kraków 1999, s. 95, 151
Pałesz Jerzy, Wierni przysiędze /w/ Gazeta Krakowska nr 38, z 14.02.1992, s. 2
Kronika bezprawia cz. 2 /w/ Informator nr 14 ŚZŻAK, ~~Kraków 1995~~ Inspektorat Maria, Kraków 1993, s. 7

verte

w/g mat. przekazanych przez Teodora Gąsiorowskiego z IPN w Krakowie

K.Wojt., 2002

Spotkanie odbędzie się w
"U Literatów" w Krakowie, ul. K
Po części oficjalnej przwi

1	Nazwisko	brak a <u>Mr. Kasty 568</u> Wronowa
2	Imię	Maria c. Tomaszka
3	Data em / rocznik	10.02.1897
4	Stopień wyksz / tytuł	-
5	Organizacja	Ak 1945
6	Pracodawca / jedn.	-
7	Funkcja	-
8	Mr. Krzyżka	-
9	Źródło	portab. 1

Krzyż Virtuti Militari

AK
Kraków

Wronowa Maria

- więźniarka NKWD w Krasnowodzku.

Zw. W Muzeum m. Krakowa (Rynek Gł.) są tłumaczenia dokumentów NKWD dot. transportu więźniów Mintelupich do obozu w Krasnowodzku;
R-2441, R-2442, R-2443

K.Wojt., 2002.

Krzyż Virtuti Militari

AK
Kraków

Wrona Maria, ps. "Kora"

Kartoteka pers. nr. 21153

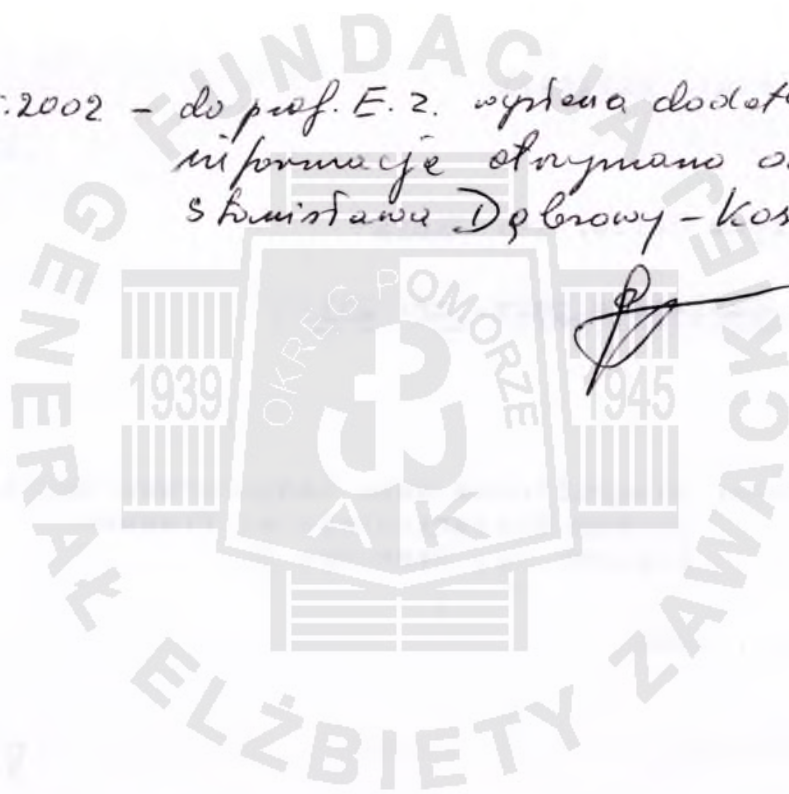
Zródło: Biograficzna Baza Komputerowa Oddziału
Muzeum Historycznego m. Krakowa,
Kraków, ul. Pomska 2

K.Wojt., 2002

materiały u E.2. - v.02

verke!

21.05.2002 - do prof. E. Z. wysłano dodatkowo
informacje otrzymane od
Skrzystawa Dobrowy - Kostki

Krzyż Virtuti Militari

AK
Kraków

Wronowa Maria

- więźniarka NKWD w Krasnowodzku.

Z.: - W Muzeum m. Krakowa (Rynek Gł.) są tłumaczenia dokumentów NKWD dot. transportu więźniów Mintelupich do obozu w Krasnowodzku;
R-2441, R-2442, R-2443

K.Wojt., 2002.

i

AK (?)

Kraków

Wrona Maria
"Mama" - pseudo obozowe
lat 42

Więźniarka NKWD. W marcu 1945r. wywie-
ziona z grupą Niemców - jeńców do
Krasnowodsk w Turkmenii. Potem obozy
w Groznej na Kaukazie.

Zródło: A. Gryglowska, "Wspomnienia:
Przetrwac to ufac", str. 20, 37,
45, 47

K. Wojt.. 98r.

Wrona Maria „Kora”

Przydział organizacyjny: Armia Krajowa I. Kraków, O. Kraków-Miasto, O. Żelbet

Informacje biograficzne:

Łączniczka, internowana w Krasnowodsku, w 56 odznaczona Krzyżem Orderu Virtuti Militari [2644/17]

ur. 1897, od. 48. w Kraju, zmarła w Krakowie [2644/91]

szeftowa łączniczek w "Żelbecie" [2653/2]

aresztowana wiosną 45 r w Krakowie przez NKWD wywieziona do ZSRR [2656/7]

Wrona Maria „Kora”

Przydział organizacyjny: Armia Krajowa I. Kraków, O. Kraków-Miasto, O. Żelbet

Informacje biograficzne:

łączniczka, internowana w Krasnowodsku, w 56 odznaczona Krzyżem Orderu Virtuti Militari [2644/17]

ur. 1897, od. 48. w Kraju, zmarła w Krakowie [2644/91]

szefowa łączniczek w "Żelbecie" [2653/2]

aresztowana wiosną 45 r w Krakowie przez NKWD wywieziona do ZSRR [2656/7]

Wrona Maria „Kora”

Przydział organizacyjny: Armia Krajowa I. Kraków, O. Kraków-Miasto, O. Żelbet

Informacje biograficzne:

łączniczka, internowana w Krasnowodsku, w 56 odznaczona Krzyżem Orderu Virtuti Militari [2644/17]

ur. 1897, od. 48. w Kraju, zmarła w Krakowie [2644/91]

szefowa łączniczek w "Żelbecie" [2653/2]

aresztowana wiosną 45 r w Krakowie przez NKWD wywieziona do ZSRR [2656/7]

*Przyjęta K. Wojtowicz
od J. Gasiarowskiego 7PN Kraków
II 2022 r*

1. N Wronowa ¹²⁵²³ ul. Cebemowska

2. I.,ps. Maria C. Tomaszka

3. ur. 1897. 02. 10

4. st.

5. Org. AK

6. przydz. Rybnik

7. funkcje

8. nr mr Kanty 565

9. źr. protok. 1 Doh. 27 Smily 22. 10 66

1. Herold buk, Herold PRL buk.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

WRONA Nomi

